

Kaders

De nieuwe nieuws- en actualiteitenprogramma's (n&a). Er is al veel over geschreven. Over decors, mensen, inhoud. Allemaal prima maar ik ben van de school die gelooft dat ook de vorm veel inhoud overbrengt. En daar valt nog flink wat te winnen.

Allereerst iets over kadreering. Een interview met Bill Gates, gefilmd in één lang, ononderbroken shot.

Meteen valt mij op dat Bill er in al deze kaders niet op zijn best uitziet. Ondanks dat hij heel levendig praat, zit hij veel te laag in het kader waardoor hij visueel een uitgezakte en suffige indruk maakt. Er is veel ruimte om zijn hoofd. Hij ziet er zo niet uit als een belangrijk man. En alsof dit allemaal nog niet erg genoeg is, gaat de cameraman langzaam uitzoomen. Daardoor zakt Bill alsmar verder en wordt hij kleiner en kleiner. We lopen als het ware langzaam bij hem vandaan. Aan het eind van de lange uitzoom wordt pas duidelijk waartoe deze dient: de verslaggeefster moet kennelijk links ook in beeld komen. Maar we ervaren door zo'n uitzoom dat wat Bill te melden heeft kennelijk niet meer interessant is. Ik ben ervan overtuigd dat dit niet de bedoeling was. Ik denk dat de cameraman zich er niet bewust van was dat werkelijk elk kader een idee uitdrukt. Of beter: hoort uit te drukken. Vorm is ALTIJD inhoud. Zo werkt film nu eenmaal in onze hersenpan: onbewust zijn we continu op zoek naar wat er met de vorm wordt verteld.

In het volgende shot van de ontroerende toespraak van de Koningin, vlak na de ramp in Apeldoorn op Koninginnedag, zie je wat een kader ook soms kan zijn: prachtig licht, goede vlakverdeling, mooi lijnenspel, geen gezoom uiteraard, geen onscherpe achtergrond (wat onze vorstin zou isoleren van haar omgeving). Kortom, een vorstelijk kader, toch?

En dan deze kadreering van een wetenschapper in het prachtig vormgegeven Horizon (elke week bij de BBC). Deze heelalvorser denkt samen met andere, identiek ge-

kadreeerde collega's na over wat er vóór de Big Bang was. Je kunt ze op duizend verschillende manieren kadreeren, maar deze vorm drukt uit.... ja, hoe zeg je dat..., je ziet het al: zij zijn maar een klein radertje in dit oneindige heelal. Buiten hem een areool van formules op een schoolbord. Hier is wel heel duidelijk bewust voor dit onalledaagse kader gekozen.

Met een kader kun je heel veel overbrengen. Daar kan ik zo een week over praten. Nu zie ik op tv bij veel van de nieuwe n&a's een opvallende overeenkomst. Tijdens interessante studio-gesprekken wordt mijn aandacht voor zo'n gesprek vaak weggetrokken door een veelheid aan verschillende kaders. Op zich is er niets mis met veel shotwissels, mits goed ingezet. Vaak worden ze echter klakkeloos ingezet zonder er iets mee te willen vertellen. Shotwissels om de shotwissels. Soms wordt er in een ruim totaal shot zelfs met een camera heen en weer gereden. Het hoe en waarom ontgaat me en sommige shots zijn zeer overbodig. Ik ervaar slechts dat het gesprek op deze manier moeilijk te volgen is. Kadreering en shotwissels dienen in dienst te staan van de emotie van het gesprek. Als goed voorbeeld kan Pauw & Witteman gelden; daar zie je dat er zeer vaak perfect op emotie wordt geschakeld en gekadreeerd, zodat de gesprekken spannend en interessant zijn om naar te kijken.

Graag zou ik dit allemaal hier laten zien, maar ik merk dat veel aspecten van de nieuwe n&a's zich moeilijk laten vertalen naar papier en foto's. Film/tv is beweging, moving pictures. Mét daarbijhorend geluid. Een foto 'moved' je anders. De ervaring die je hebt als kijker als je bewegende shots achter elkaar ziet, met name bij bovengenoemde gesprekken, laat zich niet vangen in een reeks foto's. Anders zou ik wel een boek schrijven. Beter kun je trainen en verhelderen met bewegende beelden.

gdegraaff@villamedia.nl

GERT DE GRAAFF, FREELANCE DOCENT BEELDTAAL.....